

## **Matti Ylöstalo -palkitun asianajaja Markku Fredmanin kiitospuhe**

Kiitän tästä suuresta kunniaista: saada tämä arvokas palkinto ja vieläpä harvinaisen arvovaltaisen yleisön läsnä ollessa. Kiitos!

Minua on pyydetty pitämään lyhyt puhe. On montakin asiaa jotka voisi ja tulisi nostaa esiin vastauksena palkintoraadin perusteluihin. Ensinnäkin se, että Suomessa – jossa rikoksen uhrin asema rikosprosessissa on vahva – on mahdollisuus ajaa oikeudessa rikosasioita sekä syytetyn että asianomistajan puolesta. Näkökulmien vaihtaminen tekee hyvää rikosasianajajalle. Tämä on suomalaisten asianajajien etuoikeus verrattuna eurooppalaisiin kollegoihin. Heillä rikoksen uhri on usein vain ilmiantajan roolissa, ilman omaa avustajaa.

Mikä on rikosasianajajan merkitys yhteiskunnassa? Se ilmenee tositarinasta, jonka kuulin European Criminal Bar Associationin ECBA:n kokouksessa Tukholmassa kaksi viikkoa sitten. Tarina alkaa vuodesta 1979. Nuori nainen löydettiin kuristettuna ja raiskattuna Southamptonissa Englannissa. Seuraavana vuonna eräs Sean Hodgson halusi vankilassa tunnustaa kyseisen rikoksen. Ongelma oli siinä, että Hodgson oli tunnettu siitä, että hän teki vääriä tunnustuksia. Hän kärsi mielenterveysongelmista. Hodgson oli suorittamassa rangaistusta varkauksista, joita hän oli tunnustanut 244 kappaletta, joista oli saattanut tehdä vain osan. Syytteitä ei nostettu siltä osin kun hän oli ollut vankilassa tunnustamiensa rikosten aikaan tai rikokselle oli ilmennyt toinen tekijä.

Nuoren naisen murha edellytti toki muutakin näyttöä kuin epävakaa henkilön tunnustuksen. Tämän tarinan Tukholmassa kertonut Hodgsonia avustanut barrister *Robin Grey*, Queen's Counsel, kertoi, että jury päätyi aikanaan syyksilukevaan tuomioon, koska Hodgson näytti tietävän yksityiskohtia, jotka vain tekijä – ja poliisi – tiesi. Lisäksi Hodgson kuului samaan veriryhmään kuin murhaaja. - Hodgson tuomittiin elinikäksi vankeuteen eikä valitus auttanut.

Sitten tulivat 1990 luku ja DNA tutkimukset. Hodgsonin asianajaja vaati DNA-tutkimusta, mutta vuonna 1998 vastattiin, että näytteet on hävitetty. Tieto ei kuitenkaan pitänyt paikkansa. Lähes yksitoista vuotta myöhemmin vuonna 2008 paljastui, että näytteet olivatkin tallella. Vertailututkimus tehtiin ja paljastui, että Hodgson ei voinut olla raiskaaja. DNA ei täsmännyt. Syyttäjät eivät vastustaneet kun Hodgsonin tuomio purettiin, ja hänet vapautettiin 27 vuoden vankeuden jälkeen 18. maaliskuuta tänä vuonna.

Tarina ei pääty tähän. Tuomion purkamisen jälkeen ilmeni, että vuonna 1983 eräs David Lace oli tunnustanut poliisille olevansa oikea murhaaja. Lace oli päättynyt tunnustukseen, koska ahdistui siitä, että viaton mies, Hodgson, oli tuomittu rikoksesta, jonka hän oli tehnyt. Poliisi salasi tunnustuksen niin jutun puolustukselta kuin syyttäjältä.

David Lacen ahdistus oli jatkunut kun hänen tunnustuksensa ei johtanut toimenpiteisiin. Syyllisyytensä taakan alla hän surmasi itsensä vuonna 1988.

Reilu kuukausi sitten syyskuussa 2009 David Lacen jäänteet kaivettiin haudasta ja suoritettiin DNA-testi. Lacen DNA vastasi täydellisesti murhaajan DNA:ta. Asia oli saatu päätökseen.

Tarina kertonee mihin itsenäistä asianajajaa tarvitaan. Hyvä syy puolustaa syytettyä on se, että hän saattaa kaikista todisteista – jopa tunnustuksestaan - huolimatta ollakin syytön. Toisaalta syyllisyydestä voidaan olla varmoja vasta kun puolustus on voitu hoitaa asianmukaisesti.

Hyvätkään asianajajat eivät kuitenkaan riitä, jos oikeudenmukaisuutta ja demokraattista yhteiskuntaa ei ole puolustamassa myös riippumaton tuomioistuinlaitos, jolla on kyky ja halu arvioida kriittisesti myös omaa toimintaansa. Samoin tarvitsemme myös vapaata lehdistöä. Nämä kolme tahoja eivät ole mikään itsestäänselvyys. Sen osoittavat tapahtumat esimerkiksi Italiassa ja Venäjällä. Yhteiskunta ontuu, jos vain yksikin näistä tukipilareista horjuu.